

Asia: VN/15547/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain 22 §:n ja sosiaalihuoltolain 50 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kantanne ajokorttilausuntojen rajaamisesta pois julkisesta perusterveydenhuollosta

Suomen kommunistisen puolueen SOTE-työryhmän lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain 22§ muuttamisesta.

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/15547/2024

”Ajoneuvoa ei saa ajaa se, jolta sairauden, vian, vamman, väsymyksen tai päihtymyksen vuoksi taikka muusta vastaavasta syystä puuttuu siihen tarvittavat edellytykset.” (Tieliikennelaki, 17 §)

Hallitus esittää terveydenhuoltolain 22§ muutosta niin, että perusterveydenhuollosta poistuu velvoite antaa henkilön terveydentilaa koskeva ajokorttilaissa tarkoitettu todistus tai lausunto. Jatkossa ajokorttilausunto olisi lähtökohtaisesti hankittava yksityiseltä palveluntuottajalta.

Ajoterveys on merkittävä liikenneturvallisuuden vaikuttava tekijä. Ikääntymisen merkitys liikenneturvallisuudelle kasvaa noin 65 ikävuodesta eteenpäin, ja onnettomuusriski kasvaa merkittävästi 70 vuoden iästä lähtien. Tällä hetkellä runsaat 20 % väestöstämme on yli 65-vuotiaita. Iäkkäät ovat yliedustettuina vakavissa liikenneonnettomuuksissa (Duodecim, Terveyskirjasto).

Ajokorttilausuntoja tarvitaan alkaen 15 vuoden iästä ns. mopokortteja varten.

Ajokorttilausunto on tarkoituksenmukaista tehdä siellä, missä potilas tunnetaan, missä ovat tarvittavat terveystiedot, vaikka kanta-arkistosta onkin potilaan luvalla saatavissa kaikki tieto. Erikoissairaanhoidossa voi edelleen esityksen mukaan tehdä lausuntoja. Monissa sairauksissahan tarvitaan erikoislääkärin lausuntoa, esim. neurologin tai diabeteslääkärin.

Ajokorttilausunto on perusteltua tehdä perusterveydenhuollossa silloin, kun henkilöllä on sinne hoitosuhde pitkäaikaisten sairauksiensa takia. Muutokset henkilön terveydentilassa ja toimintakyvyssä tulevat varmimmin havaittua. Tämä koskee erityisesti ikääntyviä henkilöitä, kun on laadittava laajennettu lausunto iäkkään henkilön ajoterveydestä.

Lakimuutosta on perusteltu perusterveydenhuollon taakan keventämisellä. Kuitenkin ajokorttilausunnon laatimisen yhteydessä voi toteuttaa määräaikaisen seurantakäynnin, jolloin ei tule ylimääräisiä käyntejä. Seurantakäynneillähän käydään samoja asioita läpi kuin ajokorttitarkastuksessa. Lisäksi hoitavalla lääkäriellä on joka tapauksessa ilmoitusvelvollisuus poliisille, jos todetaan muutoksia ajoterveydessä.

Lakimuutos kohtelisi eriarvoistavasti eri puolilla maamme asuvia henkilöitä. Syrjäseuduilla ja haja-asutusalueilla oma auto on usein välttämätön. Kaikkia tarvittavia palveluja, niin julkisia kuin yksityisiä, esimerkiksi päivittäistavara-kaupat, on keskitetty asutuskeskuksiin, mutta julkinen liikenne on jatkuvasti huonontunut. Sosiaalisten suhteiden ja harrastusten, merkittävien mielenterveyttä tukevien tekijöiden ylläpito niin ikään vaatii useimmiten oman auton käyttöä. Toisaalta samoilla alueilla ei ole yksityistä terveydenhuoltoa tarjolla kohtuullisesti saavutettavissa. Ainoa mahdollisuus on julkinen terveydenhuolto.

Pienituloisille henkilöille, joille ajokortti on välttämätön julkisen liikenteen puutteiden takia, on taattava toimeentulotuki ajokorttilausunnon saamiseksi, erityisesti mikäli sitä ei voi saada julkiselta sektorilta. Näissä tapauksissa valtiontalouden säästöt jäävät saamatta.

SOTE-työryhmä esittää lakimuutoksen hylkäämistä. Liikenteen turvallisuudessa ajoterveydellä on merkittävä rooli, eikä sen arvioinnin edellytyksiä pidä heikentää, vaan vahvistaa. Kansalaisella on oikeus hakea ajokorttilausunto haluamaltaan palveluntarjoajalta ja lääkäriltä. On huolehdittava, että lausunnon laatijalla on potilaan kiellosta huolimatta mahdollisuus nähdä kaikki ajoterveyteen vaikuttavat terveystiedot luotettavan lausunnon laatimiseksi.

Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen vaikutuksista (jakso 4.2)? Onko lakiehdotuksella jotain sellaisia vaikutuksia, joita ei esitysluonnoksessa vielä ole otettu huomioon?

-

Kysymys suunnattu hyvinvointialueille: laadittavien ajokorttilausuntojen kokonaismäärä perusterveydenhuollossa alueellanne vuosittain? Kuinka suuri osa palvelun kustannuksista perusterveydenhuollossa pystytään kattamaan palvelusta perittäville asiakasmaksuilla?

-

Kysymys suunnattu hyvinvointialueille: laadittavien ajokorttilausuntojen kokonaismäärä erikoissairaanhoidossa alueellanne vuosittain? Kuinka suuri osa palvelun kustannuksista erikoissairaanhoidossa pystytään kattamaan palvelusta perittäville asiakasmaksuilla?

-

Kysymys suunnattu yksityisille lääkäriasemille: Teillä laadittavien ajokorttilausuntojen kokonaismäärä vuosittain?

-

Hyvinvointialueille ja yksityisille lääkäriasemille suunnattu kysymys: Kuinka paljon yhden ajokorttilausunnon laatiminen vaatii lääkärin tehokasta työaika?

-

Hyvinvointialueille ja yksityisille lääkäriasemille suunnattu kysymys: Kuinka paljon yhden ajokorttilausunnon laatiminen vaatii sairaanhoitajan tehokasta työaika?

-

Muita huomioita esitysluonnoksesta?

-

Taskinen Liisa
Suomen kommunistinen puolue - SOTE-työryhmä